

Høringsudgave – Pårørendepolitik for borgere, der har et handicap

Sagsnr.
2009-45786

Dokumentnr.
2009-202093

Sagsbehandler
Bitten Christensen

1. INDLEDNING	2
1.1. INDFLYDELSE	3
1.2. POLITIKKENS RAMMER	4
2. DE STYRENDE PERSPEKTIVER OG VÆRDIER	5
2.1. INDFLYDELSE, INDDRAGELSE OG INFORMATION	5
2.2. RETTIGHEDER	6
3. DEN INDIVIDUELLE INDSATS.....	8
3.1. HANDICAPCENTER KØBENHAVN	8
3.1.1. Repræsentation	8
3.1.2. <i>Indsatsen for børn og unge</i>	9
3.1.3. <i>Indsatsen for voksne</i>	10
3.2. SOCIALFORVALTNINGENS HJEMMEPLEJE - VISITATION OG UDFØRERENHED .	10
3.3. BOTILBUD.....	10
3.3.1. <i>Botilbud til børn og unge</i>	10
3.3.2. <i>Botilbud til voksne</i>	11
4. DE ENKELTE TILBUD I SOCIALFORVALTNINGEN.....	11
4.1. CENTERRÅD.....	11
4.2. BESTYRELSER.....	12
5. INDSATSEN I KØBENHAVNS KOMMUNE	12
5.1. HANDICAPRÅD.....	13
5.2. BRUGER- OG PÅRØRENDEORGANISATIONER	13
5.3. AD HOC-GRUPPER	14

**Mål- og rammekontoret
for handicap og psykiatri**

Bernstorffsgade 17, 4.
1592 København V

Telefon
3317 3219

E-mail
QU70@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683038

www.kk.dk

1. Indledning

Dette er Socialforvaltningens politik for, hvordan vi gerne vil samarbejde med pårørende til borgere, der har et handicap. Udgangspunktet for politikken er dialog og samarbejde.

Formålet med pårørendepolitikken er at skabe større kvalitet i den indsats, vi yder i Københavns Kommune. Pårørendepolitikken danner sammen med brugerpolitikken det fælles grundlag for arbejdet med borgere, der har et handicap.

Pårørendepolitikken tager afsæt i Verdenserklæringen om menneskerettighederne, FN konventionen om handicappedes rettigheder, FN's standardregler om lige muligheder for handicappede, national lovgivning, København Kommunes Handicappolitik, Københavns Kommunes Børne- og Ungepolitik og Københavns Kommunes værdigrundlag med de fire kerneværdier: Respekt, ligeværd, dialog og tillid.

Denne politik omfatter pårørende til børn, unge og voksne, der har et handicap, og som benytter de sociale tilbud i Socialforvaltningen. For børn og unge gælder, at forældremyndighedsindehaveren er omfattet af brugerpolitikken. Det samme gør sig gældende for voksne, hvor der er iværksat værgemål. Her vil værgeren også være omfattet af Brugerpolitikken, for så vidt angår forhold, som er omfattet af værgemålet. Når vi i politikken refererer til *brugeren*, henviser vi til borgeren, der har et handicap.

Pårørendepolitikken bygger på principper om, at de pårørende skal informeres, og - hvis det er relevant - inddrages i forbindelse med den sociale indsats. Information og inddragelse skal naturligvis ske under hensyntagen til den enkelte brugers ret til selvbestemmelse. Vi anerkender, at pårørende har særlig viden og ressourcer, og at de indtager en privilegeret rolle i brugernes tilværelse. Vi anser den pårørende for at være en vigtig aktør og en ressource.

Pårørende kan både være brugerens ægtefælle, formelt samlevende, forældre, børn, børnebørn, søskende og bedsteforældre, og de personer som brugeren selv udpeger til at være særlig godt informeret og inddraget i forhold til sin situation.

Faktaboks - Værgemål

For børn og unge er forældremyndighedsindehaverne værger (Værgemållovens § 2). Forældremyndighedsindehaverne skal skabe de bedst mulige betingelser for barnet eller den unges udvikling og trivsel, og kan træffe beslutning om pågældendes personlige forhold (Forældreansvarslovens § 2).

For voksne kan der iværksættes værgemål, hvis den enkelte ikke er i stand til at varetage sine anliggender (Værgemålslovens § 5).

En anmodning om iværksættelse af værgemål kan fremsættes af:

- den pågældende selv,
- dennes ægtefælle, børn, forældre, søskende eller andre blandt de nærmeste,
- værger eller en særlig værger,
- kommunalbestyrelsen,
- amtsrådet eller
- politimesteren (politidirektøren), jf. værgemålslovens § 16. (http://www.erstatningsnaevnet.dk/fonkskontor/vaergemaal/hvordan_soger_man.aspx)

En værger skal varetage brugerens anliggender i relation til de områder, som er vedtaget i værgemålet. Det kan være i forhold til:

- Økonomiske forhold
- Personlige anliggender

Hvis den enkelte bruger har behov for støtte til at administrere sin økonomi, kan der iværksættes samværgemål (Værgemålslovens § 7). Samværgemål betyder, at brugeren og værgeren handler sammen. Ved et værgemål efter §§ 5 og 7 er den enkelte bruger fortsat myndig. Det betyder, at værgemålet ikke er et indgreb i selvbestemmelsesretten.

Hvis der er risiko for, at en bruger udsætter sine økonomiske forhold eller bliver udnyttet økonomisk kan vedkommende fratages sin handleevne (Værgemålslovens § 6). Hvis man fratages handleevnen, er man umyndiggjort og kan dermed ikke råde over sin egen økonomi.

1.1. Indflydelse

De pårørendes mulighed for at øve indflydelse i forhold til handicaptilbudene, og i forhold til kommunens hjælp til brugeren, bygger både på lovgivningsmæssige rettigheder og på nogle grundlæggende værdier.

Der skelnes mellem to former for indflydelse:

- 1) Indflydelse i forhold til brugerens situation. Denne form for indflydelse er altid betinget af brugerens samtykke, og medarbejderne skal løbende indgå i dialog med borgere om, hvorvidt de pårørende bør inddrages og i hvilket omfang.
- 2) Indflydelse på det fælles. Her er der tale om indflydelse på et organisatorisk niveau i form af handicapråd, centerråd, pårørendeorganisationer, frivillige organisationer mv. Det kan handle om indflydelse på det enkelte tilbud eller på generelle forhold for borgere, der har et handicap. Endvidere kan der søges indflydelse gennem engagement i frivillige sociale organisationer og foreninger. Københavns Kommune har en generel forpligtelse til at samarbejde med disse jf. Servicelovens § 18. Indflydelse på det fælles er således ikke betinget af brugerens samtykke.

1.2. Politikens rammer

Information, inddragelse og indflydelse er omdrejningspunkter i pårørendepolitikken.

Denne politik skal være med til at understøtte den fortsatte udvikling af inddragelse af de pårørende både i forhold til den enkelte brugers situation og i forhold til det fælles. Det er dog helt centralt, at den enkelte brugers selvbestemmelse respekteres. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på dilemmaer i spændingsfeltet mellem selvbestemmelse og imødekommelse af de pårørendes behov for information.

Pårørendepolitikken er under direkte indflydelse af de overordnede værdier og perspektiver på området og centrerer omkring 4 niveauer.

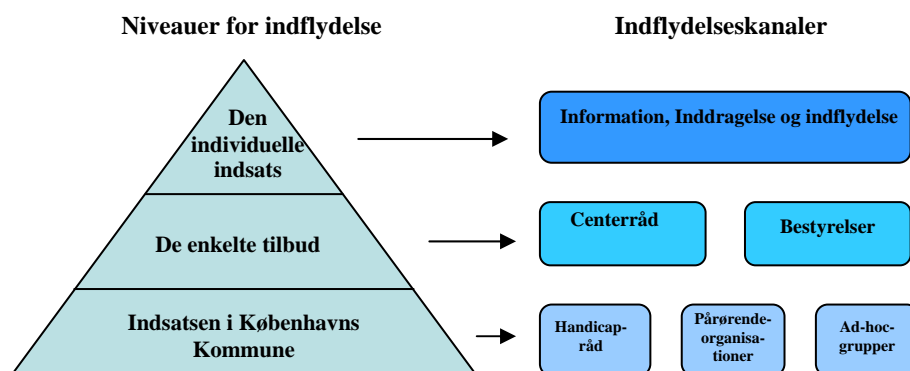
De styrende perspektiver og værdier sætter rammerne for den samlede indsats på handicapområdet. Det handler om grundlæggende rettigheder fastsat ved lov og værdier i indsatsen. Perspektiverne og værdier betyder noget i forhold til den indflydelse, der kan søges både når det gælder den enkelte brugers situation og det fælles.

Det individuelle niveau vedrører det direkte møde mellem pårørende og medarbejdere i Københavns Kommune, herunder mulighederne for indflydelse i forhold til brugerens sag.

De enkelte tilbud i Socialforvaltningen handler om de mere formelle fora i tilbudene. Her er der mulighed for at søge indflydelse i forhold til de specifikke tilbuds indhold og tilrettelæggelse.

Indsatsen i Københavns Kommune vedrører den overordnede planlægning på området. Indsatsen tilrettelægges ud fra lovgivningsmæssige rettigheder og ud fra overordnede værdier på området. Derudover tilrettelægges indsatsen ud fra behovene hos målgruppen.

De styrende perspektiver og værdier

Nedenfor uddyber vi de fire niveauer.

2. De styrende perspektiver og værdier

2.1. Indflydelse, inddragelse og information

Rammerne for de pårørendes mulighed for indflydelse, inddragelse og information er fastsat i gældende lovgivning. Brugerens ret til selvbestemmelse er en grundlæggende rettighed, der afspejles overalt i den danske lovgivning. De pårørendes mulighed for at få information og blive inddraget i forhold til borgerens sag er underordnet pågældendes ret til selvbestemmelse.

Medarbejdere i Københavns Kommune er omfattet af tavshedspligt (jf. Forvaltningslovens § 27). Det betyder, at oplysninger om brugerens private forhold ikke må videregives til eksempelvis pårørende, med mindre vedkommende har givet samtykke til det (jf. Forvaltningslovens § 28).

Der er enkelte undtagelser. Hvis en bruger fx er til fare for sig selv eller andre, eller hvis videregivelsen er et nødvendigt led i sagens behandling, kan tavshedspligten tilsidesættes. (Jf. forvaltningslovens § 28 stk. 2). Tilsidesættelsen vil dog i disse tilfælde primært medføre, at oplysninger kan videregives til andre myndigheder.

I langt de fleste tilfælde har medarbejderne dog tavshedspligt, og det er kun muligt for pårørende at få mere overordnede og generelle oplysninger, hvis de ikke har den berørte brugers samtykke. Det kan fx være oplysninger om, hvilke tilbud der findes til personer med en bestemt problemstilling eller lignende. Det kan også være information om, i hvilke situationer personalet kontakter politiet, eller hvad normalproceduren er i forbindelse med indlæggelse på hospital. Det vil sige informationer, der ikke indeholder personlige oplysninger.

2.2. Rettigheder

Københavns Kommune arbejder på handicapområdet ud fra nogle grundlæggende sociale rettigheder, der er gældende for alle borgere i København. Den enkelte betragtes som et menneske med sociale behov, som har brug for at indgå i konstruktive, sociale relationer. Vi anser derfor personer i brugerens netværk som vigtige aktører og som en ressource.

Alle medarbejdere skal arbejde aktivt på at inddrage de pårørende, således at de kan indgå i konstruktive sociale netværk for brugeren. Det er brugeren selv, der afgør, hvem i det sociale netværk den pågældende ønsker at inddrage aktivt som en støtte. Brugerens valg kan dog ændre sig undervejs, og medarbejderne skal derfor løbende indgå i dialog med brugeren om, hvorvidt de pårørende bør inddrages og i hvilket omfang.

I de tilfælde, hvor brugeren ikke ønsker at give samtykke til, at de pårørende inddrages, har de pårørende kun mulighed for at få information om generelle arbejds gange og procedurer.

Den pårørende betragtes som en central kilde til information og spiller en klar rolle i forhold til at sikre en helhedsorienteret indsats. Den pårørende kan sidde med vigtige brikker til at forstå brugerens livssituation, og som kan være afgørende i forhold til at planlægge den rigtige fremadrettede indsats. Derfor betragter vi i Socialforvaltningen pårørende som værdifulde samarbejdspartnere, der kan være en støtte for brugerne i hverdagen.

2.3. Værdier i indsatsen

Pårørendepolitikken følger Københavns Kommunes værdigrundlag, hvor kerneværdierne i mødet med brugerne er: Respekt, ligeværd, dialog og tillid.

Værdierne afspejles overalt i vores tilbud, og kommer bl.a. også til udtryk i Københavns Kommunes Handicappolitik¹, hvor målsætningerne er:

- At borgere med handicap sikres samme rettigheder og vilkår som andre ved i videst muligt omfang at kunne tage vare for sit eget liv, at have valgmuligheder og indflydelse på kommunens

---

¹ ”En handicappolitik beskriver en kommunes initiativer og mål på handicapområdet – inden for alle kommunens sektorer. Formålet er at skabe lige muligheder for handicappede.”
<http://www.kommunalehandicapraad.dk/index.php?id=620>

serviceydelser samt at have mulighed for at leve et godt, sundt og indholdsrigt liv på egne præmisser med nødvendig støtte.

- At styrke samarbejde mellem bruger, pårørende og medarbejdere for at sikre brugerne af Københavns Kommunes bo- og dagtilbud for mennesker med handicap størst mulig inddragelse og medbestemmelse i forhold, som har betydning i deres hverdag.

Med pårørendepolitikken sættes der fokus på samarbejdet med og om den enkelte bruger i Socialforvaltningen. Der sendes samtidigt et signal om at dialogen og samarbejdet med de pårørende skal prioriteres.

På handicapområdet foregår der løbende drøftelser af hvilke værdier, der skulle være omdrejningspunktet for den socialfaglige indsats på handicapområdet. På en temadag med deltagelse af brugere, pårørende og medarbejdere blev alle parter enige om tre centrale værdier for den direkte relation mellem bruger, pårørende og medarbejder:

ÅBENHED – RESPEKT – ANSVARLIGHED

Åbenhed er at have en løbende dialog mellem bruger, pårørende og medarbejder. Åbenhed er at samarbejde - også når der er uenighed. Åbenhed er at sikre brugerne adgang til relevante oplysninger. Åbenhed er at dele succeser og udfordringer.

Respekt er at opfatte det enkelte menneske som enestående med ret til at bestemme over sit liv og sit helbred. Respekt er at vise tillid i samarbejdet mellem bruger, pårørende og medarbejder. Respekt er, at alle parter har mulighed for at udtrykke sine holdninger og synspunkter, selv om man har forskellige værdier og forskellige ting at tilbyde. Respekt er at udvise omsorg og støtte, selv når der er uenighed. Respekt er åbenhed, dialog og samarbejde i indfrielsen af fælles mål.

Ansvarlighed er, at alle skal tage et personligt ansvar for at nå den bedste løsning. Ansvarlighed er, at medarbejderne lever op til rollen som professionelle og er til stede, når brugere og pårørende har behov for hjælp, støtte og omsorg. Ansvarlighed er åbent og respektfuldt at stå ved sine handlinger og konsekvenserne af dem.

For at skabe de bedste betingelser for, at indsatsen er karakteriseret ved åbenhed, respekt og ansvarlighed, skal alle tilbud opfylde en række krav. Kravene vil blive gennemgået nærmere i de følgende kapitler. Generelt gælder det, at det enkelte tilbud skal være udfordrende og kreativ i udviklingen af nye hensigtsmæssige metoder og tilgange i arbejdet med inddragelse af brugere og pårørende.

3. Den individuelle indsats

Den første kontakt med Socialforvaltningen sker som oftest enten i Handicapcentret eller i Hjemmeplejevisitationen.

3.1. Handicapcenter København

I Handicapcenter København behandles ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til den sociale lovgivning. Målet er, at den enkelte bruger oplever de grundlæggende rettigheder som en reel mulighed, og at det er en nødvendig og relevant indsats som sættes i gang.

Ofte vil de pårørende være involveret i forbindelse med etableringen af kontakt til handicapcenteret.

Det er således afgørende, at brugeren oplever en helhedsorienteret indsats, og at brugeren har mulighed for at få indflydelse på den indsats, som sættes i gang. Handicapcentret koordinerer med relevante samarbejdsparter og sikrer, at brugeren inddrages. Indsatsen skal målrettes ud fra den enkelte bruger, og det forudsætter en løbende dialog mellem bruger og medarbejdere på handicapcentret. Pårørende inddrages i det omfang som brugeren ønsker det.

Gennem handicapcentret kan borgere, der har et handicap søge en bred vifte af tilbud:

- Vejledning og rådgivning
- Hjælpe midler
- Ledsagerordning
- Hjemmepleje
- Afholdelse af merudgifter
- Tabt arbejdsfortjeneste til forældre til børn med handicap
- Dagtilbud
- Botilbud
- Aflastning
- Døgnanbringelse
- Handicaphjælperordning

3.1.1. Repræsentation

Alle har i henhold til Forvaltningslovens § 8 mulighed for at lade sig repræsentere af andre. Handicapcenteret kan dog forlange, at brugeren også selv medvirker, når dette er af betydning for sagens afgørelse. Repræsentationen kan ske i form af en bisidder og/eller en partsrepræsentant. Brugeren udpeger selv vedkommende.

En bisidder er en person, som deltager i fx møder med handicapcenteret som en støtte. En bisidder lytter, gør notater og giver råd, men har ikke taleret eller selvstændige funktioner i forhold til den myndighed, der holdes møde med.

En partsrepræsentant påtager sig - på samme måde som en advokat - at føre sagen. Det betyder, at det er partsrepræsentanten, der skal høres

i sagen, og som modtager afgørelsen. Det er muligt at lade sig repræsentere under hele sagen eller under en del af den, fx ved et enkelt møde.

3.1.2. Indsatsen for børn og unge

Børn og unge, der har et handicap, skal sikres samme muligheder som jævnaldrende (jf. Servicelovens § 19). Socialforvaltningen har en generel forpligtigelse til at tilbyde gratis familieorienteret rådgivning til alle familier, og skal derudover tilbyde undersøgelse og behandling af bl.a. børn og unge med handicap (jf. Servicelovens § 11). Der er mulighed for at iværksætte forskellige støtteforanstaltninger som spænder fra praktisk eller pædagogiske støtte til aflastnings- og døgnophold (jf. Servicelovens § 52).

Når der skal iværksættes særlig støtte til barnet eller den unge har Handicapcentret en forpligtigelse til at overveje, hvordan familie og netværk kan inddrages systematisk (jf. Servicelovens § 47). Derudover skal sagsbehandleren i Handicapcentret inddrage barnet eller den unge og dennes synspunkter, når der skal ydes særlig støtte. Inden en støtteforanstaltning iværksættes skal der være en samtale med barnet eller den unge (jf. Servicelovens § 48). Unge skal give samtykke inden der kan iværksættes en støtteforanstaltning.

Handleplaner

Forud for iværksættelse af foranstaltninger efter Servicelovens §§ 52, 58 og 76, skal Handicapcentret udarbejde en handleplan (jf. Servicelovens § 140).

Handleplanen skal angive varigheden og formålet med indsatsen, og opstille mål og delmål i forhold til barnets eller den unges:

- udvikling og adfærd
- familieforhold
- skoleforhold
- sundhedsforhold
- fritid og venskaber

Andre forhold kan inkluderes, hvis de skønnes relevante. I særlige tilfælde kan handleplanen også omfatte støtteordninger over for barnets eller den unges familie.

Hvis barnet eller den unge skal anbringes udenfor hjemmet, skal forældrene endvidere tilbydes en særskilt plan for støtten (jf. Servicelovens § 140 stk. 8).

Handleplanerne skal løbende følges op, og handicapcentret har en koordinerende funktion i forhold til at sikre samarbejde med relevante parter.

3.1.3. Indsatsen for voksne

Handleplaner

For borgere, der har et handicap, vil der ofte være mange professionelle involveret, og det er derfor afgørende, at der sker en løbende koordinering. I henhold til Servicelovens § 141 stk. 2 skal brugeren tilbydes en handleplan, når der ydes hjælp efter Servicelovens bestemmelser for voksne.

Det er sagsbehandleren i Handicapcentret, som er ansvarlig for udarbejdelsen af den sociale handleplan.

Handleplanen er et redskab, der skal skabe sammenhæng i den indsats, der sættes i gang. Handleplanerne medvirker også til øget brugerinddragelse.

3.2. Socialforvaltningens hjemmepleje - Visitation og Udførerenhed

Visitations og udførerenheden i Socialforvaltningen yder personlig og praktisk hjælp til borgere i aldersgruppen 18-65 år, som har bl.a. betydelige fysiske eller psykiske handicap, som kan være medfødt eller pludselig opstået.

Hvis en borger har brug for hjælp, sker ansøgningen til Visitationen. Henvendelsen kan komme fra borgeren selv, pårørende, praktiserende læge, sygehuse eller fra Socialforvaltningens kommunale leverandørvirksomhed. Når der ansøges om hjemmehjælp, vil borgeren få oplyst, hvornår en visitator kommer på besøg i borgerens hjem. Ved besøget vurderes borgerens funktionsniveau, hvorvidt borgeren kan få hjemmehjælp, samt hvilke hjemmehjælpsydelse, borgeren kan være berettiget til. Efterfølgende afgør visitatoren, hvilken hjælp der kan gives, og afgørelsen sendes til borgeren.

3.3. Botilbud

Socialforvaltningen har en række botilbud til børn, unge og voksne, hvor de pårørende kan inddrages i det omfang, som brugeren ønsker.

3.3.1. Botilbud til børn og unge

Samarbejdet og dialogen vedrørende det enkelte barn eller den enkelte unge, varetages altid i det løbende samarbejde mellem ledelse og medarbejdere og den respektive forældremyndighedsindehaver. Selve behandlingens mål og perspektiv, herunder omfanget af kontakten og informationen til forældrene i øvrigt, drøftes og tilrettelægges med udgangspunkt i de faste kontakt- og behandlingsmøder.

Pårørende kan inddrages i møderne under forudsætning af samtykke fra barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren. Endvidere afholdes der flere steder pårørendearrangementer.

3.3.2. Botilbud til voksne

På kommunens bocentre og bosteder arbejdes der med pædagogiske handleplaner, der danner rammen for det daglige arbejde med beboeren. De pædagogiske handleplaner udarbejdes så vidt muligt i tæt samarbejde med beboeren og omhandler også kontakten med de pårørende. Der vil være tilfælde, hvor det vil være naturligt at inddrage pårørende i de samtaler, der ligger til grund for udarbejdelsen. Det sker naturligvis under forudsætning af, at beboeren ønsker det.

Samarbejdet med pårørende foregår bl.a. ved de samtaler om beboerens situation, som botilbuddene skal indbyde beboeren og pårørende til - igen dog under forudsætning af, at beboeren giver sit samtykke til det.

Flere steder afholdes der endvidere særlige arrangementer, hvor beboeren kan invitere de pårørende.

4. De enkelte tilbud i Socialforvaltningen

Socialforvaltningen har en bred vifte af tilbud til børn, unge og voksne borgere, der har et handicap. På de enkelte bo- og dagtilbud skal der etableres en række centerråd, som skal være medvirkende til at sikre de pårørende indflydelse på *det fælles*. Derudover er der mulighed for at få information og for at blive inddraget i det omfang, brugeren ønsker det.

De pårørende kan have behov for viden om, hvilke muligheder der eksisterer på området. Og de kan have brug for råd og vejledning i forhold til gældende regler. Derfor skal Handicapcenter København afholde pårørendearrangementer, hvor der informeres om generelle procedurer og tilbud i socialforvaltningen, eller hvor der er drøftelser af og information om et specifikt emne.

Rammerne for indflydelse i de enkelte centre skal klart defineres og nedskrives. Det er i den forbindelse afgørende, at der også er åbenhed i forhold til de områder, hvor der ikke er mulighed for indflydelse. Åbenhed er en forudsætning for dialog og diskussion. Derudover skal pårørende sikres adgang til relevant information, og alle tilbud i Socialforvaltningen skal derfor udarbejde en informationsmappe, hvor pårørende kan søge information om rettigheder og generelle procedurer på stedet.

4.1. Centerråd

Socialforvaltningens tilbud til børn, unge og voksne borgere med handicap er organiseres i en række centre. På hvert af disse centre skal der etableres et centerråd. Centerdannelsen på handicapområdet forventes at være forankret ultimo 2009. På Handicapcenter København er der allerede etableret et centerråd, hvorimod centerdannelsen på bo- og tilbudsområdet fortsat kører.

Centerrådet på Handicapcenter København er nedsat som led i Københavns Kommunes bestræbelser på at udbygge brugerinddragelsen i handicapindsatsen. Centerrådet har i alt 11 medlemmer samt 10 suppleanter/stedfortrædere. Fra Handicapcentret deltager handicapcenterchefen og fire medarbejderrepræsentanter og fra Danske Handicaporganisationer (DH) udpeges seks repræsentanter. Der udpeges 5 suppleanter, der kan indtræde ved et DH medlems forfald til Centerrådsmøder eller ved varig forfald i valgperioden samt 4 stedfortrædere for handicapcentrets medlemmer. Formålet er at sikre brugerne en rådgivende rolle i forhold til handicapcentrets daglige såvel som fremadrettede virke og således styrke en løbende dialog mellem bruger og handicapcenter.

På bo- og dagtilbudsområdet er centerdannelsen som nævnt i gang og forventes afsluttet senest med udgangen af 2009. Alle bo- og dagtilbuddene skal organiseres i centre, og på hvert center skal der etableres et centerråd. Hvert centerråd skal bestå af beboere, pårørende, medarbejdere og ledere. Formålet med centerrådet er at skabe et tværgående hørings- og dialogforum, hvor medarbejdere, brugere og pårørende har mulighed for at blive orienteret, hørt og drøfte den generelle overordnede udvikling i Socialforvaltningens indsats i bo- og dagtilbud for børn, unge og voksne med handicap. Udover at fungere som høringsorgan har centerrådene mulighed for at tage emner op af generel interesse i forbindelse med Socialforvaltningens indsats i bo- og dagtilbud for børn, unge voksne med handicap. Centerrådsmøderne afvikles på et af de enkelte bo- og dagtilbud.

4.2. Bestyrelser

På dag- og botilbudsområdet findes en række selvejende institutioner, der har indgået samarbejdsaftale eller driftsoverenskomst med Københavns Kommune. Flere steder er brugere og pårørende engageret i stedernes bestyrelser. Det giver mulighed for indflydelse på driften af tilbudet i henhold til bestyrelsens vedtægter.

5. Indsatsen i Københavns Kommune

Københavns Kommune er forpligtiget til at sikre brugere mulighed for indflydelse på, hvordan vi tilrettelægger og udnytter tilbudene. (Servicelovens § 16 ff.). Det betyder, at der skal være en dialog med brugere og pårørende, herunder bruger- og pårørendeorganisationer, med henblik på at inddrage brugernes og de pårørendes viden og erfaringer. Formålet er, at kommunen sikrer den bedst mulige varetagelse af brugernes forskellige behov for behandling og social støtte i hverdagen.

Socialforvaltningen ønsker løbende at videreudvikle rammerne for brugerindflydelse og -inddragelse. Der er afgørende, at brugere og pårørende oplever en reel mulighed for indflydelse, og at der foregår en konstruktiv dialog. Det er ligeledes vigtigt at sikre, at vi har den

bredest mulige repræsentation, når vi går i dialog med brugere og pårørende om den samlede indsats.

Kommunen har det overordnede ansvar for at planlægge og sikre en samlet indsats inden for rammerne af loven, kapacitet, faglighed og økonomi. Det er afgørende, at både nuværende og kommende brugere kan tilbydes den fornødne støtte, og at deres retssikkerhed bliver tilgodeset. Der kan således være hensyn i forhold til den samlede indsats på området, som vægter højere end individuelle hensyn. Derfor er der også områder, hvor der ikke er mulighed for at søge indflydelse.

5.1. Handicapråd

Københavns Kommune har i 2006 nedsat et handicapråd. Handicaprådet rådgiver Borgerrepræsentationen om alle handicappolitiske spørgsmål, ligesom handicaprådet skal høres, hvis der skal etableres initiativer, som har betydning for mennesker med handicap (jf. Retssikkerhedslovens § 37a).

I København består handicaprådet af 14 medlemmer. Paraplyorganisationen Danske Handicaporganisationer er repræsenteret i rådet med syv medlemmer, mens de øvrige syv medlemmer er repræsentanter for hvert af de syv politiske udvalg i Borgerrepræsentationen.

5.2. Bruger- og Pårørendeorganisationer

Bruger- og pårørendeorganisationerne står som centrale aktører i forhold til både den nationale og den kommunale indsats. Organisationerne understøtter på hver sin måde rettighederne for borgere, der har et handicap. Organisationerne tilbyder forskellige arrangementer og netværk for borgere, der har et handicap og for pårørende og medarbejdere. Pårørendeorganisationerne støtter også pårørende, bl.a. gennem netværk med andre i lignende situationer.

Ved at engagere sig i bruger- og pårørendeorganisationer får den enkelte mulighed for at få indflydelse på *det fælles* både nationalt og lokalt.

Pårørendeorganisationerne er vigtige uafhængige samarbejdspartnere for Københavns Kommune, og bidrager til at gøre opmærksom på aktuelle problemstillinger. De kan tilføre en væsentlig dimension i forhold til nytænkning og en helhedsorienteret indsats.

Københavns Kommune støtter forskellige organisationer økonomisk. En gang om året uddeler vi de såkaldte § 18 midler, der ydes til forskellige former for frivilligt socialt arbejde. Midlerne ydes som tilskud til fx leje af lokaler, aktiviteter eller lignende.

5.3. Ad hoc-grupper

Der nedsættes allerede i dag forskellige former for grupper (arbejdsgrupper, følgegrupper), der på hver sin måde medvirker til at udvikle indsatsen for borgere med handicap. Grupperne kan have forskellige karakter, alt efter om formålet er at evaluere eksisterende metoder eller at udvikle nye initiativer.

Der skal skabes mulighed for øget indflydelse og -inddragelse i diverse ad hoc-grupper på handicapområdet i Socialforvaltningen. Brugere og pårørende skal have mulighed for at deltage fx i arbejdsgrupper, som har relevans for den enkelte bruger.

Vi skal derfor i højere grad nedsætte ad hoc-grupper, der kan evaluere tilbud, som er i gang, og som kan komme med forslag til nye initiativer. Hensigten med ad hoc-grupperne er at understøtte nye ideer og sætte større fokus på brugernes behov.